

werken versus

13 juli 2025
Benthuizen

de Galaten-brief:

- door Paulus geschreven ná de apostelvergadering (Hand.15 vergl. Gal.2:1-10) ergens tussen 53 en 56 AD (Hand. 18/19)
- aan de ekklesia's in Galatia (Hand.16:6; 18:23 en 1Kor.16:1)
- een krachtig protest tegen de invloed van leraren die de ekklesia's wilden judaïseren en Paulus' apostelschap in diskrediet brachten

telkens weerkerend thema in de Galaten-brief:

het contrast tussen **VLEES** en **GEEST**

- **VLEES** =
de mens als vergankelijk, doelmissend wezen
- **GEEST** =
het opstandingsleven dat uit God is

Galaten 3

vlees versus Geest

¹ O, *dwaze* Galaten,
wie heeft *jullie* betoverd,
voor *wiens ogen* Jezus Christus
tevorens werd beschreven als gekruisigde?

de Juidaiseerders betoverden de Galaten

Paulus had voor ogen gebracht hoe Jezus
Christus tevoren was beschreven
(de Schriften gingen open! – Hand.17:3)

Ω	ΑΝΟΗΤΟΙ	ΓΑΛΑΤΑΙ	ΤΙς	ΥΜΑΣ	ΕΒΑΚΑΝΕΝ	ΟΙς	ΚΑΤ
o !	dwaze !	Galaten !	wie ?	jullie	-(hij)-betoverd	aan-wie	in-overeenstemming-met
O	onverstandige	Galaten	wie	u	heeft... ..betoverd	wie... ..toch	voor

ΟΦΘΑΛΜΟΥΣ	ΙΗΣΟΥΣ	ΧΡΙΣΤΟΣ	ΠΡΟΕΓΡΑΦΗ	ΕΚΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ
ogen	Jezus	Christus	-(hij)-werd-tevorens-beschreven	gekruisigd-zijnde
de ogen	Jezus	Christus	geschilderd is	als gekruisigde

² Dit alleen zou ik van u willen weten:
*Hebben jullie de Geest ontvangen
 vanuit werken van wet,
 of vanuit het horen van geloof?*

*werken van wet speelden geen rol in Paulus'
 "Evangelie der voorhuid" (Gal.2:7)*

het geloof van Christus is beslissend (Gal.2:16)

ΤΟΥΤΟ	ΜΟΝΟΝ	ΘΕΛΩ	ΜΑΘΕΙΝ	ΑΦ	ΥΜΩΝ	ΕΞ	ΕΡΓΩΝ	ΝΟΜΟΥ
dit	alleen	ik-wil	leren	van-af	jullie	van-uit	werken	van-wet
Dit	alleen	zou ik... ..willen	weten	van	u	ten gevolge van	werken	der wet

ΤΟ	ΠΝΕΥΜΑ	ΕΛΑΒΕΤΕ	Η	ΕΞ	ΑΚΟΗΣ	ΠΙΣΤΕΩΣ
de	geest	jullie-namen-in-ontvangst	of	van-uit	het-horen	van-geloof
de	Geest	Hebt gij... ..ontvangen	of	van	de prediking	van het geloof

³ *Zijn jullie zo dwaas?*
Jullie zijn begonnen in Geest,
eindigen jullie nu in vlees?

= een anti-climax

ΟΥΤΩC	ΑΝΟΗΤΟΙ	ΕCΤΕ
zó	dwaas	jullie-zijn
zó	onverstandig	Zijt gij

ΕCΤΕ	ΕΝΑΡΞΑΜΕΝΟΙ	ΠΝΕΥΜΑΤΙ	ΝΥΝ	CΑΡΚΙ	ΕΠΙΤΕΛΕΙCΘΕ
jullie-zijn	-ondernemende~	in-geest	nu	in-vlees	jullie-volbrengen~
Zijt gij	Gij zijt begonnen	met de Geest	nu	met het vlees	eindigt gij

Galaten 4

Hagar versus Sara

²⁸ En *jullie*, broeders, zijn,
evenals Izaak, kinderen der belofte.

de Jüdaiseerders beriepen zich graag op Abraham als vader (als argument voor besnijdenis)

- *maar Paulus stelt de vraag: wie is je moeder?? Hagar of Sara? De slaaf of de vrije?*

ΥΜΕΙΣ	ΔΕ	ΑΔΕΛΦΟΙ	ΚΑΤΑ	ΙΣΑΑΚ
jullie	echter	broeders !	in-overeenstemming-met	Isaäk
gij	En	broeders	evenals	Isaak

ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ	ΤΕΚΝΑ	ΕΣΤΕ
van-belofte	kinderen	jullie-zijn
der belofte	kinderen	zijt

29 Maar zoals destijds hij,
 die naar [het] vlees verwekt was,
 hem, die naar [de] geest verwekt was,
 vervolgde, zo ook nu.

Ismaël > Hagar/ slavin (=Sinai)
 > naar het vlees verwekt

Izaak > Sara (vrij)
 > naar de Geest verwekt (opstandingskracht)

ΑΛΛ	ΩΣΠΕΡ	ΤΟΤΕ	Ο	ΚΑΤΑ	ΣΑΡΚΑ	ΓΕΝΝΗΘΕΙΣ
maar	net-zoals	destijds	degene	in-overeenstemming-met	vlees	↓verwekt-wordende
Maar	zoals	destijds	hij, die	naar	het vlees	verwekt was

ΕΔΙΩΚΕΝ	ΤΟΝ	ΚΑΤΑ	ΠΝΕΥΜΑ	ΟΥΤΩΣ	ΚΑΙ	ΝΥΝ
-(hij)-vervolgde	degene	in-overeenstemming-met	geest	zó	ook	nu
vervolgde	hem, die... ..verwekt was	naar	de geest	zo	ook	nu

29 Maar zoals destijds hij,
die naar [het] vlees verwekt was,
hem, die naar [de] geest verwekt was,
vervolgde, zo ook nu.

wie het van het vlees verwacht (menselijke prestaties) en onder slavernij leeft (=religie)

vervolgt wie het van de Geest verwacht

ΑΛΛ	ΩΣΠΕΡ	ΤΟΤΕ	Ο	ΚΑΤΑ	ΣΑΡΚΑ	ΓΕΝΝΗΘΕΙΣ
maar	net-zoals	destijds	degene	in-overeenstemming-met	vlees	↓verwekt-wordende
Maar	zoals	destijds	hij, die	naar	het vlees	verwekt was

ΕΔΙΩΚΕΝ	ΤΟΝ	ΚΑΤΑ	ΠΝΕΥΜΑ	ΟΥΤΩΣ	ΚΑΙ	ΝΥΝ
-(hij)-vervolgde	degene	in-overeenstemming-met	geest	zó	ook	nu
vervolgde	hem, die... ..verwekt was	naar	de geest	zo	ook	nu

³⁰ Maar wat zegt het schriftwoord?
Zend *het dienstmeisje* weg met haar zoon...

lett. werp uit (ek-ballo) = uitgooien

'wet en Evangelie' niet onder één dak

- binair: OF wet OF Evangelie, niet en/en
- geen balans, geen mix

ΑΛΛΑ ΤΙ ΛΕΓΕΙ Η ΓΡΑΦΗ

maar wat? |(zij)-zegt de Schrift

Maar wat zegt het schriftwoord

ΕΚΒΑΛΕ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΣΚΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΑΥΤΗΣ

!werp-uit! het dienstmeisje en de zoon van-haar

Zend... ..weg de slavin met _ zoon haar

³⁰ ... want de zoon *van het dienstmeisje*
zal in geen geval erven met de zoon der vrije.

ΟΥ	ΓΑΡ	ΜΗ	ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΕΙ	Ο	ΥΙΟΥ	ΤΗΣ
niet	want	toch-niet	¹ (hij)-zal-een-lot-bezit-ontvangen	de	zoon	van-het
^(1/2) in geen geval	want	^(2/2)	zal... ..erven	de	zoon	der

ΠΑΙΔΙΚΗΣ	ΜΕΤΑ	ΤΟΥ	ΥΙΟΥ	ΤΗΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ
dienstmeisje	met	de	zoon	van-de	vrije-vrouw
slavin	met	de	zoon	der	vrije

Galaten 5

werken versus vrucht

¹⁹ Het is duidelijk,
wat de werken van het vlees zijn:

de Jüdaïseerders benadrukten zowel
"werken" (presteren) als "het vlees"
(handelingen, rituelen) – een fatale combi!

- de liefde verdween ("elkaar bijten en vereten"; 5:15)
- "waar is dan jullie geluk?" (4:15)

ΦΑΝΕΡΑ	ΔΕ	ΕΣΤΙΝ	ΤΑ	ΕΡΓΑ	ΤΗΣ	ΣΑΡΚΟΣ	ΑΤΙΝΑ	ΕΣΤΙΝ
openbaar	echter	(het)-is	de	werken	van-het	vlees	welke ^e	(het)-is
duidelijk	_	Het is	de	werken	van het	vlees	wat	zijn

- ¹⁹ hoererij, onreinheid, losbandigheid,
²⁰ afgoderij, toverij, veten, twist, afgunst,
uitbarstingen van toorn, zelfzucht, tweedracht,
partijenschappen,
²¹ nijd, dronkenschap, brasserijen en dergelijke,
waarvoor ik u waarschuw...

²¹ ... zoals ik u gewaarschuwd heb,
dat wie dergelijke dingen bedrijven,
het Koninkrijk Gods niet zullen beërven.

lett. voorzegd

ΚΑΘΩΣ	ΠΡΟΕΙΠΟΝ	ΟΤΙ	ΟΙ	ΤΑ	ΤΟΙΑΥΤΑ	ΠΡΑΓΓΕΛΛΕΤΕ
zo-als	-ik-tevoren-zei	dat	degenen	de	zulke-dingen	¹ verrichtende
zoals	ik u gewaarschuwd heb	dat	wie	dingen	dergelijke	bedrijven

ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ	ΘΕΟΥ	ΟΥ	ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΟΥΣΙΝ
koninkrijk	van-God	niet	¹ (zij)-zullen-als-lot-bezit-ontvangen
het Koninkrijk	Gods	niet	zullen beërven

21 ... zoals ik u gewaarschuwd heb,
dat wie dergelijke dingen bedrijven,
het Koninkrijk Gods niet zullen beërven.

*d.w.z. wie een lotdeel heeft in het Koninkrijk
van God (=de tijd dat Christus zal heersen)
wordt gewassen van deze praktijken >*

ΚΑΘΩΣ	ΠΡΟΕΙΠΟΝ	ΟΤΙ	ΟΙ	ΤΑ	ΤΟΙΑΥΤΑ	ΠΡΑΓΓΕΛΕΤΕ
zo-als	-ik-tevoren-zei	dat	degenen	de	zulke-dingen	↑verrichtende
zoals	ik u gewaarschuwd heb	dat	wie	dingen	dergelijke	bedrijven

ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ	ΘΕΟΥ	ΟΥ	ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΟΥΣΙΝ
koninkrijk	van-God	niet	↑(zij)-zullen-als-lot-bezit-ontvangen
het Koninkrijk	Gods	niet	zullen beërven

1Korinthe 6 (NBG-*plus*)

¹⁰ Dwaalt niet! Hoereerders, afgodendienaars, overspelers, schandjongens, *mannen-liggers*, dieven, *oplichters*, dronkaards, lasteraars of *rovers* zullen het Koninkrijk Gods niet beerven.

¹¹ En sommigen *van jullie waren dat*.
MAAR *jullie worden schoongewassen*,
maar *jullie werden geheiligd*,
maar *jullie werden gerechtvaardigd*
door de naam van de Here Jezus Christus
en door de Geest van onze God.

²² Maar de vrucht van de Geest is liefde:
blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid,
goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

één vrucht, DE vrucht = liefde

- liefde is niet het resultaat van presteren, je best doen (=werken)
- liefde (AGAPÉ) is een vrucht – ze groeit spontaan waar de boodschap van de Geest (belofte, geloof, Evangelie) wordt gehoord en geloofd

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	(hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΪΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

²² Maar de vrucht van de Geest is liefde:
blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid,
goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

*liefde (AGAPÉ) met als kenmerken:
blijdschap, vrede, geduld, etc. (zie 1Kor.13)*

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	^l (hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΪΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

²² Maar de vrucht van de Geest is liefde:
blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid,
 goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

Gr. CHARA = genade, gunst, vreugde om niet

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	¹ (hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΥΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

²² Maar de vrucht van de Geest is liefde: blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid, goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

vrede die alle verstand te boven gaat; Filp.4:7

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	^l (hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΥΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

²² Maar de vrucht van de Geest is liefde: blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid, goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

= geduld = vrede waar men moet wachten

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	^l (hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΥΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

22 Maar de vrucht van de Geest is liefde: blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid, goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

lett. bruikbaar > geschikt > aangenaam

- *andere vertalingen:
goedertierenheid, vriendelijkheid*

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	^l (hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΥΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

22 Maar de vrucht van de Geest is liefde: blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid, goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

wie blijdschap en vrede in het hart is geschikt en zoekt het goede: (= wat heilzaam is)

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	¹ (hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΥΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

22 Maar de vrucht van de Geest is liefde: blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid, goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

Gr. PISTIS

- geloof, vertrouwen, betrouwbaar
- wie God gelooft, zie per definitie de waarde van vertrouwen

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	(hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΥΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

²² Maar de vrucht van de Geest is liefde: blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid, goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

vaak genoemd in combinatie met 'nederigheid'

- jezelf kunnen relativeren*

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	^l (hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΥΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

22 Maar de vrucht van de Geest is liefde: blijdschap, vrede, lankmoedigheid, geschiktheid, goedheid, trouw, bescheidenheid, zelfbeheersing.

lett. IN-HOUDEN

- *het vermogen om begeerten en aandrang onder controle te hebben*

Ο	ΔΕ	ΚΑΡΠΟΣ	ΤΟΥ	ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΕΣΤΙΝ	ΑΓΑΠΗ	ΧΑΡΑ	ΕΙΡΗΝΗ
de	echter	vrucht	van-de	geest	^l (hij)-is	liefde	vreugde	vrede
de	Maar	vrucht	van de	Geest	is	liefde	blijdschap	vrede

ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ	ΑΓΑΘΩΣΥΝΗ	ΠΙΣΤΙΣ	ΠΡΑΥΤΗΣ	ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ
geduld	vriendelijkheid	goedheid	geloof	zachtmoedigheid	zelfbeheersing
lankmoedigheid	vriendelijkheid	goedheid	trouw	zachtmoedigheid	zelfbeheersing

vrucht => Geest (= Leven)

**vrucht groeit door
goed geworteld zijn & licht**